

ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ.

KENTRO MEΛETΩN KAI TEKMHPIΩΣHΣ THΣ OΛME

CENTRE FOR RESEARCH AND DOCUMENTATION OF OLME

8 Μάρτη: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Η 8^η Μάρτη αναγνωρίστηκε επίσημα το 1977 από τον ΟΗΕ ως Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Δεν πρόκειται για τυπική, πανηγυρική επέτειο σαν αυτές που κατακλύζουν το ημερολόγιο. Έχει καταγραφεί στη συλλογική συνείδηση ως μια λαμπρή σελίδα στην ιστορία του παγκόσμιου εργατικού κινήματος, καθώς είναι μέρα μνήμης των αγώνων των γυναικών, μέρα αποτίμησης των κατακτήσεων και αφετηρία νέων αγώνων ενάντια στην εκμετάλλευση και στις διακρίσεις του φύλου.

Η διπλή καταπίεση της γυναίκας, λόγω κοινωνικής τάξης και λόγω φύλου, είναι μια από τις αρχαιότερες μορφές καταπίεσης, που ξεκινά με τη διάλυση των πρωτόγονων φυλετικών κοινωνιών.

Σήμερα, δεν μπορούμε να ξεχνάμε την καταπίεση, που φτάνει μέχρι και τα όρια της φυσικής βίας, που υφίστανται εκατομμύρια γυναικών και κοριτσιών σε όλο τον κόσμο, που στερούνται βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, από την ελευθερία της αυτοδιάθεσης του σώματος και της ζωής μέχρι τη στέρηση της εκπαίδευσης, της μόρφωσης, της φροντίδας για τη μητρότητα και την υγεία, τη σκληρή εργασία που δεν ανταμείβεται, την ανέχεια, τη φτώχεια, τον πόλεμο.

Τα παγκόσμια στοιχεία είναι συντριπτικά. Το 70% των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας είναι γυναίκες, τα 2/3 των αναλφάβητων είναι γυναίκες, το 80% των προσφύγων είναι γυναίκες και παιδιά.

Σήμερα, στην εποχή της πολιτικής των μνημονίων, του ΔΝΤ και της Τρόικας, σε μια περίοδο που ο κόσμος της εργασίας δέχεται ολομέτωπη επίθεση, που διαλύονται οι κοινωνικοί θεσμοί και καταργούνται παροχές και δικαιώματα, οι επιπτώσεις είναι αισθητές σε όλους τους εργαζόμενους, οι γυναίκες όμως, λόγω της πολυπλοκότητας του ρόλου τους, πλήττονται ακόμη περισσότερο.

Οι γυναίκες και οι νέοι είναι τα πρώτα θύματα αυτών των πολιτικών στην αγορά εργασίας. Το Νοέμβριο του 2011 η ανεργία έφτασε σε ποσοστό 20,9%, πράγμα που σημαίνει 1.029.587 άνεργους. Η ανεργία στις γυναίκες φτάνει το 24,5% και στους άνδρες το 18,3%. Τα ποσοστά της μερικής απασχόλησης αυξάνονται (25% για τους άνδρες και 20% για τις γυναίκες). Οι γυναίκες εξακολουθούν να αποτελούν τα τρία τέταρτα των εργαζομένων με μερική απασχόληση, χαμηλούς μισθούς και περιορισμένες κοινωνικές παροχές.

Οι γυναίκες έχουν την πρωτιά και στις απολύσεις. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, μία στις τρεις γυναίκες άνω των 65 ετών και μία στις τέσσερις στις ηλικίες 16 - 24 ετών βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας, ενώ μία στις πέντε γυναίκες είναι μακροχρόνια άνεργη. Ο φόβος της απόλυσης κάνει τις εργαζόμενες πιο ευάλωτες σε πιέσεις για εργασία εκτός ωραρίου, για απλήρωτες υπερωρίες και πλήθος άλλων παρανομιών από την μεριά των εργοδοτών.

Οι μισθοί και οι συντάξεις μειώθηκαν τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Οι μειώσεις αυτές έπληξαν τις γυναίκες ακόμη περισσότερο καθιστώντας αυτές φτωχότερες.

Τα δύο τελευταία χρόνια χιλιάδες εργαζόμενες γυναίκες που έχουν εξασφαλίσει τις ελάχιστες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ακολουθούν το δρόμο της σύνταξης, κάτω από την πίεση των νέων συνθηκών, προκειμένου να προστατέψουν τον εαυτό τους από την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης και την εργασιακή εφεδρεία.

Οι προσλήψεις στο δημόσιο τομέα έχουν παγώσει, συμπεριλαμβανομένων των τομέων της υγείας και της εκπαίδευσης, στους οποίους κυριαρχούσαν οι γυναίκες. Αυτό σημαίνει αύξηση της ανεργίας αλλά και του αριθμού των γυναικών χωρίς επαρκή κοινωνική προστασία, όπως είναι οι παροχές μητρότητας.

Η κατάργηση των συλλογικών συμβάσεων, η μείωση έως και κατάργηση σειράς επιδομάτων που προβλέπονταν από Συλλογικές Συμβάσεις, που κερδήθηκαν για να διευκολύνουν τη ζωή των γυναικών και της οικογένειας και το μέγλωμα των παιδιών, αφαιρούν από τις γυναίκες ένα σημαντικό στήριγμα για την ισότητα.

Ο άνισος καταμερισμός της εργασίας εντός του σπιτιού, η φροντίδα των νεαρότερων και των γηραιότερων μελών σε συνθήκες κατεδάφισης της δημόσια κοινωνικής πρόνοιας, αναμφισβήτητα βαραίνουν τις πλάτες των γυναικών, με συνέπειες τόσο στην προσωπική όσο και στην κοινωνική ζωή τους.

Πάρα πολλές είναι οι εργαζόμενες μητέρες που ζουν καθημερινά με το φόβο της απόλυσης, ενώ ζουν μόνες τους ή με συζύγους ή συντρόφους που κι αυτοί ή είναι άνεργοι ή αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο να χάσουν τη δουλειά τους. Ο αγώνας τους για την επιβίωση είναι πολύπλευρος, καθημερινός και σκληρός και επηρεάζεται άμεσα από όλες τις θεωρούμενες «παράπλευρες» επιπτώσεις των μνημονιακών πολιτικών, π.χ. παιδικό σταθμοί που κλείνουν, σχολεία χωρίς βιβλία, κατάργηση επιδομάτων και γενικότερα κατάρρευση κάθε είδους κοινωνικής συνδρομής. Δείγμα των καιρών είναι και το γεγονός ότι πολλές γυναίκες πλέον καθυστερούν ή αποφεύγουν τη μητρότητα για οικονομικούς λόγους.

Αλλά και ως εκπαιδευτικοί οι γυναίκες συχνά βιώνουν αρνητικές διακρίσεις στο χώρο εργασίας τους και αντιμετωπίζονται με στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Από την πλευρά μας, ως εκπαιδευτικοί, γνωρίζουμε ότι η ισότητα των φύλων είναι επίσης και ζήτημα παιδείας. Το δημόσιο σχολείο, που εμείς διεκδικούμε να καλύπτει επαρκώς τις μορφωτικές ανάγκες κάθε παιδιού, δεν μπορεί παρά να είναι ένα σχολείο που καλλιεργεί τις αρχές της ισότητας σε όλα τα επίπεδα, στη θεωρία και στην πράξη, στο επίπεδο των γνώσεων αλλά και της καθημερινής έμπρακτης συμπεριφοράς και στάσης ζωής. Ο εκπαιδευτικός συνδικαλισμός είναι ένα ακόμη πεδίο στο οποίο η ισότιμη εκπροσώπηση και των δύο φύλων είναι αναγκαία.

Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος θεωρούμε ότι έχει μεγάλη σημασία:

- να εξασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες στην πρόσβαση των αγοριών και των κοριτσιών στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων
- να καταπολεμούνται ο ρατσισμός και οι διακρίσεις και να καλλιεργούνται οι αξίες της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης των ανθρώπων ανεξάρτητα από φύλο, εθνικότητα, κοινωνική τάξη κ.τ.ό. Στα πλαίσια αυτά να καταπολεμάται η προκατάληψη ότι το ένα φύλο είναι εγγενώς ανώτερο από το άλλο
- να διαπαιδαγωγείται κάθε παιδί να ξεκινήσει τη ζωή του ως ένα ανεξάρτητο άτομο και να εμπνέεται να συμμετέχει στους συλλογικούς αγώνες ενάντια στην εκμετάλλευση και τις διακρίσεις

- να ενισχυθούν τα προγράμματα εξάλειψης του αναλφαβητισμού για κορίτσια και γυναίκες·
- να καταπολεμούνται με κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα η βία και η σεξουαλική παρενόχληση, που έχουν θύματά τους κυρίως τις γυναίκες·
- να διασφαλιστεί η ισότητα ευκαιριών για τις γυναίκες εκπαιδευτικούς σε ό,τι αφορά την επαγγελματική εξέλιξη και την ανάληψη θέσεων ευθύνης, τη συμμετοχή τους στο συνδικαλιστικό κίνημα και στα όργανά του.

Οι εργαζόμενες γυναίκες αμφισβητούν, διεκδικούν και αγωνίζονται.

Το μέτρο του πολιτισμού μας είναι η θέση των γυναικών!

Το μέτρο της αλληλεγγύης είναι ο κοινός δρόμος που πρέπει να βαδίσουμε πριν και μετά την 8^η Μάρτη!

Αθήνα, 8 Μάρτη 2012

Το Δ.Σ. του ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ.

Παράρτημα

Ένα σύντομο ιστορικό

Η διπλή καταπίεση της γυναίκας, λόγω κοινωνικής τάξης και λόγω φύλου, είναι μια από τις αρχαιότερες μορφές καταπίεσης, που ξεκινά με τη διάλυση των πρωτόγονων φυλετικών κοινωνιών.

Για αιώνες οι γυναίκες περιορίζονταν στην αναπαραγωγή, την ανατροφή των παιδιών και τη φροντίδα του σπιτιού.

- Οι ανάγκες της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής έβγαλαν τις αμόρφωτες και χωρίς δικαιώματα γυναίκες από το στενό κλοιό της οικογένειας, για να αποτελέσουν, μαζί με τα παιδιά, το φτηνό εργατικό δυναμικό προς χάρη της «ανάπτυξης» στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ.
- Παράλληλα, αρχίζουν δειλά-δειλά να διατυπώνονται απόψεις για ίσα δικαιώματα από προοδευτικούς αστούς διανοούμενους κυρίως στο πλαίσιο του Διαφωτισμού. Το Σύνταγμα της Γαλλικής Επανάστασης του 1793 περιλάμβανε διάταξη για την ισότητα των πολιτικών δικαιωμάτων και την ψήφο των γυναικών.
- Το νεαρό εργατικό κίνημα και οι διανοούμενοι της εργατικής τάξης συνέδεσαν αδιάρρηκτα στο έργο και τη δράση τους το αίτημα της γυναικείας χειραφέτησης με το σπάσιμο των δεσμών της κεφαλαιοκρατικής εκμετάλλευσης για όλους τους εργαζομένους, που θα ανέτρεπε παράλληλα και την πατριαρχική οργάνωση της κοινωνίας. Ο Μαρξ, άλλωστε, είχε υποστηρίξει ότι «η κοινωνική πρόοδος μπορεί να μετρηθεί με ακρίβεια από τη θέση της γυναίκας σε μια δεδομένη κοινωνία». Και οι ίδιες οι γυναίκες, όμως, ιδιαίτερα από τα μέσα του 19^{ου} αι., αρχίζουν να αφυπνίζονται.
- Στις **8 Μάρτη 1857** οι ράφτρες και υφάντρες της Ν. Υόρκης βγήκαν δυναμικά στους δρόμους στην πρώτη στην ιστορία απεργία εργαζόμενων γυναικών, για να

διεκδικήσουν τη μείωση των ωρών εργασίας από 16 σε 12, για ίσα μεροκάματα με τους άνδρες και για ανθρώπινες συνθήκες δουλειάς και ζωής. Η συγκέντρωση πνίγηκε στο αίμα. Δύο χρόνια αργότερα, πάλι το Μάρτιο, ξανά οι «εργάτριες ρούχων» οργάνωσαν **την πρώτη εργατική ένωση** προσπαθώντας να προστατεύσουν τους εαυτούς τους και να κερδίσουν βασικά δικαιώματα στο χώρο εργασίας τους.

- Στην ίδια χώρα, το Μάρτη του 1908, σε μια εποχή που ο συνδικαλισμός ήταν απαγορευμένος, ξέσπασαν απεργίες με την υποστήριξη του Εθνικού Γυναικείου Εργατικού Σωματίου, που είχε ιδρυθεί το 1903. Για δεκατρείς εβδομάδες γυναίκες μεταξύ 16 και 25 ετών διοργάνωσαν και συμμετείχαν σε πικετοφορίες σε καθημερινή βάση. Στις 8 Μάρτη οι διαδηλώσεις πήραν μαζικό χαρακτήρα και έμειναν στην ιστορία γνωστές ως η **«εξέγερση των 20.000»**, κατά τη διάρκεια της οποίας χιλιάδες γυναίκες διαδήλωσαν απαιτώντας λιγότερες ώρες εργασίας, καλύτερο μισθό, δικαίωμα ψήφου και να σταματήσουν να απασχολούνται παιδιά ως εργάτες.
- **Στις 8 Μάρτη 1910** στην Κοπεγχάγη, στην Παγκόσμια Διάσκεψη των Σοσιαλιστριών Γυναικών, η Γερμανίδα σοσιαλίστρια Κλάρα Τσέτκιν πρότεινε την καθιέρωση της 8ης Μάρτη ως Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας.
- Ο πρώτος πραγματικός γιορτασμός της μέρας της Γυναίκας έγινε το 1917 στη Ρωσία, όταν οι διαδηλώσεις των γυναικών σηματοδότησαν την επανάσταση του Φλεβάρη. Στις 8 του Μάρτη (23 Φλεβάρη με το παλιό ημερολόγιο) οι γυναίκες της Πετρούπολης κατέβηκαν σε απεργία στις βιοτεχνίες της κλωστοϋφαντουργίας, αποφασισμένες να διεκδικήσουν «ψωμί και ειρήνη». Η Οκτωβριανή Επανάσταση μερικούς μήνες μετά καθιέρωσε την 8η του Μάρτη ως επίσημη αργία, ύστερα από πρόταση της Αλεξάνδρας Κολοντάι, και αναγνώρισε την ισότητα ανδρών και γυναικών.
- **Στις 8 Μάρτη 1945** στο στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Ράβενσμπρουκ οι κρατούμενες γιόρτασαν την Ημέρα της Γυναίκας.